

המשתתפים בחוברת

פרופ' מרדכי אליאב הוא יוצא גרמניה (בארץ—מ'1934), הוכתר בתואר דוקטור באוניברסיטה העברית ב'1958, ומשמש כיום פרופיסור-חבר באוניברסיטת בר-אילן. בימים אלה מופיע ספרו "אהבת ציון ואנשי ה'ד" (יהודי גרמניה ויישוב ארץ-ישראל במאה ה'ט). מספריו הקודמים: "החינוך היהודי בגרמניה בימי ההשכלה והאמנציפציה"; "אני מאמין"; "אוצרות רבי עזריאל הילדסהיימר". ד"ר יהושע בן-אריה, יליד 1928, הוא מרצה בכיר באוניברסיטה העברית בירושלים, מרכז החוג לגיאוגרפיה במכון האוניברסיטאי בחיפה וחבר-מחקר לגיאוגרפיה ב"אוניברסיטי-קולג" בלונדון. באחרונה הופיע בהוצאת "כרטא" חיבורו האלבומי "ארץ-ישראל במאה ה'ט/גילוייה מחדש", שהוא בבחינת ספר-יסוד במחקר הגיאוגרפי-היסטורי של הארץ בעת החדשה. מאמרו של הסופר והמבקר אהוד בן-עזר בחיבת זו לקוח מתוך מסה רחבה יותר על יחסו של י. ת. ברנר לערבים והיא גופה תיכלל בצרור מסות לאותו מחבר, "צל הפרדסים והר-הגעש", שעניינו גילגוליהם של דמות הערבי והיחס לערבים בספרות העברית החדשה. צרור התעודות שמביא כאן ברורים ב"בתי-מחסה והכנסת-אורחים", הוא לקט מתוך ספר שהוציא בימים אלה, במלאות 100 שנה לבניית "בתי-המחסה" על הר-ציון. המחבר עצמו, המוכר היטב לקוראי "קשת", הוא עצמו יליד "בתי-מחסה" הללו, בן למשפחה ששמה קשור קשר הדוק בהקמתו של אותו מפעל במחצית השניה של המאה שעברה. ד"ר דן גלעד, בן כפר-סבא, הקשור בעבודת המחלקה לתולדות ארץ-ישראל ובמכון לחקר הציונות באוניברסיטת תל-אביב, שוקד עתה על כינוס עדויות ותעודות לתולדות המושבות הוותיקות. יעקב יהושע, דור שלישי בירושלים ויליד שנת 1905, משמש כיום מנהל המחלקה המוסלמית במשרד-הדתות ועורך הידיעונים המוסלמי והדרוזי של משרדו. הוא מורחן שקיבל סמיכותו מן האוניברסיטה העברית ב'1936, ומחבר הספר "ילדות בירושלים הישנה" (3 כרכים, הוצ' ראובן מס). הפרקים המובאים בחוברת זו יוכלו בספרו, "שכונות בירושלים הישנה", שיופיע בחדשים הקרובים. שולמית לסקוב עובדת עתה על ביוגרפיה מקיפה של יוסף טרמפלדור. סיפור ראשון פרי עטה הופיע ב"קשת" יז (1962), ומאז פירסמה גם סיפורים וגם בקרות ספרותיות בכתבי-עת וביומונים שונים. ד"ר משה מעוז, בן 35, יליד תל-אביב ותושב ירושלים, הוא מוסמך המכון-למדעי-המזרח של האוניברסיטה העברית ובעל תואר-דוקטור ממכללת אוקספורד ומשמש מרצה בכיר בתולדות המזרח התיכון באוניברסיטה בירושלים. ספרו, "הריפורמה העות'מאנית בסוריה ובארץ-ישראל 1861—1840" הופיע בהוצאת-אוניברסיטת-אוקספורד ב'1968. באחרונה איגן, יחד עם פרופ' ג. בר, את הסמינר הבינלאומי על תולדות ארץ-ישראל בתקופה העות'מאנית, ושניהם יחד יערכו את קובץ הרצאותיו ודיוניו של הסמינר הנ"ל. אברהם סוכובולסקי הוא עורך-דין תל-אביבי בן 39, מוסמך מן המחזור הראשון של ביה"ס למשפטים באוניברסיטה סיטה העברית בירושלים. הוא מרצה באוניברסיטת תל-אביב בסמינריונים לדיני-מקרקעים ובאוניברסיטת ירושלים בדיני שכירות של מקרקעים. הבישוף שאה ע'מ'אן מן הפטריארכיה הארמנית בירושלים נולד ב'1929 בעיר חלב (ארם-צובא) שבסוריה, וב'1947 הצטרף

לאחות הנזירים הארמנים של קיליקיה, בלבנון. למד פילוסופיה וספרות באוניברסיטת בריסל וסיים לימודיו שם ב־1960, הצטרף לאחות־יעקב־הקדוש, היא אחות הנזירים הארמנים של הפטריארכיה הארמנית בירושלים, וב־1966 נתמנה בישוף באחזה הנ"ל. מאז הוא משמש "צ'נסלור" של הפטריארכיה ומנהל יחסי־החוץ שלה. באחרונה נתלווה אל הפטריארך הארמני דרדריאן בראיון אצל האפיפיור פאולוס ה־6 בוותיקן. צבי א. פומרק, עורך־דין תל־אביב בן 39, הוא ניגו של אותו אהרן שלוש שעליו הוא מספר במאמרו בחוברת זו. לצורך חיבורו זה הסתייע במסמכי המשפחה שבאוסף שלו ובידיעות אישיות מפי זקני המשפחה הענפה. ד"ר ישראל קולת הוא מרצה באוניברסיטה העברית בירושלים וחבר המכון ליהדות ומגוון. מנחם כפליק, לשעבר כתב לעניינים ערביים ב"דבר" משך שנים רבות, הוא מוותיקי העתונאים והמזרחנים העבריים אף הירבה לתרגם מן הספרות הערבית. בהוצאת ספריית־פועלים קרוב להופיע בתרגומו רומן של המספר המצרי הנודע נגיב מחפוז. גם סיפורים וציורי־הווי מפרי־עטו פירסם בבמות שונות (ר' גם "קשת" לח). ד"ר יהודה קרמון, המשמש פרופיסור במחלקה לגיאוגרפיה באוניברסיטה העברית בירושלים, בה החל להורות ב־1950 לאחר שסיים חוק־לימודיו בה. עיקר עיסוקו בגיאוגרפיה אוורית של המזרח התיכון כמו גם של אפריקה המערבית, בה עשה הרבה מחקרים בקשר לתכניות־מים של חברות "תה"ל" ו"ורד". מפירסומו: "עמק החולה" (1955), "גיאוגרפיה אוורית של מזרח ניגריה" (1966), "קווי הפסקת־האש של ישראל" (1967), "אטלס המזרח התיכון" (עם ד"ר משה בראור), "לקסיקון גיאוגרפי חדש". בימים אלה עומד להופיע באנגליה ספרו "גיאוגרפיה של ישראל", ובמקביל לכך, בתל־אביב (הוצ' ב. צ'ריקובר), גם הספר בו משולב החיבור המובא בחוברתנו זו, שאותו כתב בשיתוף עם הגיאוגרף הצעיר אבשלום שמואלי, "חברון—דמותה של עיר הררית בגבול מדבר". גבריאל שפר שוקד עתה באוקספורד על עבודת־דוקטור בתחום מדעי־המדינה שעניינה בדפוסי הפעולה של השלטון המנדטורי הבריטי־טי בארץ־ישראל בעבר. עיצוב המדיניות הבריטית בארץ־ישראל בשנות ה־30 וכן מחקר בכעיות המדיניות הקיסרית הבריטית באותה תקופה.

"קשת" מחזיק טובה למכון ללימודי־אסיה־ואפריקה באוניברסיטה העברית בירושלים ולדי יצחק בן־צבי, שבחוסותם התקיים בירושלים בקיץ ש.ז. הסמינר הבינלאומי לתולדות ארץ־ישראל בתקופה העותומאנית, ואשר ברשותם האדיבה הבאנו כאן, בשנינו־גירסה, ובשיתוף־פעולה מצד המחברים, עבודות שהוגשו שם על־ידי פרופ' מרדכי אליאב, ד"ר דן גלעדי, ד"ר משה מעוז, הבישוף שאהה ענ'מיאן ופרופ' יהודה קרמון.

העיתורים המובאים בגוף החוברת הם התרשמויות של נוסעים־ציירים אנגליים ששוטטו בארצנו בשנות ה־70 וה־80 למאה שעברה. התחריטים שעל שני צדי העטיפה (שער יפו ומצודת־דוד באמצע המאה שעברה), מעשה האמן האנגלי פ'ן, לקוחים מן הספר המהולל של הקולונל סיר צ'ארלס וילסון, Picturesque Palestine. עיצוב העטיפה: גד אולמן.